

that covers all aspects of the university: teaching and academic programs, training and research, faculty and students, educational material and resources. Higher education institution provides services of three entities - customers of the educational process, ie production, which are prepared for qualified personnel; person receiving education; State which is the guarantor of the educational process. Quality management training of highly qualified based on control of compliance with state requirements for the training and provided with external (in relation to higher education) procedures for licensing educational and vocational programs, certification and accreditation of higher education institutions.

Modernization of education in the music field should be aimed at creating a new system of values based on humanism and aesthetic education, and to address the needs of different social groups in cultural development.

For the modern educational system becomes especially important question of the definition of scientifically based criteria for evaluating quality management of music education in the pedagogical university.

Key words: management, music, higher education, education.

УДК 37.8.81

ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВІ КОМПЕТЕНЦІЇ: РЕЗУЛЬТАТ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Т.П. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук,
професор кафедри авіаційної англійської мови

О.В. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, заступник директора Інституту доуніверситетської підготовки

Національний авіаційний університет

E-mail: tetyanna@ukr.net

Анотація. У статті розглядаються професійно-мовленнєві компетенції. Наголошується на тому, що загальний мовленнєвий розвиток студента визначається якісним рівнем його мовленнєвої діяльності, яка виявляється у професійній діяльності; сформованістю мотиваційної сфери, професійної спрямованості, розвитком мовленнєвих здібностей.

Ключові слова: професійно-мовленнєві компетенції, освіта, підготовка студентів.

Актуальність (Introduction). Сучасна освітня парадигма зумовлює оновлення змісту підготовки фахівців різних профілів у системі вищої освіти, пошук ефективних шляхів гуманістичного розвитку в аспекті сформованості в них професійної компетентності, невід'ємною складовою якої є мовно-мовленнєва. Належне володіння державною мовою у фаховій комунікації є важливим чинником реалізації складових соціокультурної парадигми неперервної освіти, оскільки уможлиблює доступ майбутнього фахівця до наукових і культурних цінностей народу, формує усвідомлену мовну поведінку, є підґрунтям самореалізації, духовного й інтелектуального зростання особистості.

Нині вищі навчальні заклади покликані формувати національно-мовну особистість, яка має достатні лінгвістичні знання з мови й уміє послуговуватися мовними ресурсами всіх стилів та жанрів мовлення. Проблемі мовного компонента в змісті вищої освіти присвячено чимало праць та соціальних досліджень у галузі лінгводидактики [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Шляхи підвищення рівня володіння українським професійним мовленням у процесі мовної освіти розробляли Л. Барановська, Г. Берегова, Н. Босак, Л. Головата,

І. Дроздова, Н. Костриця, Л. Лучкіна, В. Михайлюк, Т. Симоненко, Н. Тоцька, Т. Рукас, О. Артем'єва, В. Коломієць, О. Іскандарова, О. Любашенко, А. Мудрик, Є. Пассов, О. Стояновський, Ю. Стрельцов, Ю. Федоренко та інші.

Мета (Purpose). За мету ми поставили розглянути професійно-мовленнєві компетенції в освітньому процесі.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, вивчення передового досвіду.

Результати (Results). Формування професійно-мовленнєвих компетенцій є складним, багатоаспектним процесом науково-пізнавальної, практичної й контрольної-рефлексивної діяльності, що вимагає поетапного навчання, відповідних дій та реакцій викладача й студента, оптимального вибору форм, методів, прийомів, засобів і видів навчальної діяльності [1].

Організація мовленнєвої діяльності в умовах університетської освіти передбачає засвоєння студентами знань про мову і мовлення, набуття ними власного мовленнєвого досвіду, спрямованість особистості до саморозвитку і самореалізації, формування самосвідомості в оволодінні професійними мовленнєвими вміннями. Загальний мовленнєвий розвиток студента визначається якісним рівнем його мовленнєвої діяльності, яка виявляється у професійній діяльності; сформованістю мотиваційної сфери, професійної спрямованості, розвитком мовленнєвих здібностей. Запропонований Л. Спірним підхід до вимірювання рівнів умінь передбачає брати до уваги: моральні якості особистості, педагогічну ерудицію, сформованість комплексів евристичних дій, психологічну готовність до роботи. Наслідком професійного зростання особистості майбутнього фахівця та розвитку його професійних здібностей є фахова компетентність, яку набуває студент. А розвиток мовленнєвих здібностей та комунікативної культури визначає мовленнєву компетентність майбутнього фахівця.

Застосування сучасних технологій навчання також є важливою психологічною умовою нормального розвитку фахівця, його особистості, його здібностей, його мовленнєвої компетентності. У практиці навчально-виховної діяльності сучасного вищого навчального закладу найпоширеніші такі технології навчання: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології та активні методи навчання, інформаційні технології, особистісно орієнтоване навчання [2].

У найголовніших освітянських документах окреслено основні принципи розбудови освіти. Завдання професійної освіти – підготовка кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, відповідального, компетентного, який володіє не лише знаннями, високими моральними якостями, а й уміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи знання й беручи на себе відповідальність за свою діяльність та готового до постійного професійного росту й професійної мобільності. Розвиток сучасної освіти робить усе актуальним вирішення проблеми оцінки професійності педагога, рівня його професійної компетентності, перспектив зросту, можливостей професійного вдосконалення. Під професійною компетентністю вихователя розуміється єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності [3].

Мовну компетенцію визначаємо як знання норм і правил сучасної української літературної мови, уміле їх використання в процесі мовлення, система вироблених і засвоєних у процесі мовленнєвої діяльності мовознавчих правил, достатніх для адекватного сприйняття й вербального відтворення явищ об'єктивної дійсності. Мовленнєва компетенція – це вміння говорити, слухати, читати, писати, тобто вміння, пов'язані з мовленнєвою діяльністю, з побудовою діалогічних і монологічних висловлювань у конкретній ситуації, відповідно до рівнів мовної компетенції учасників спілкування.

Діагностуючи рівень мовленнєвої компетентності майбутніх учителів, ми маємо керуватися такими критеріями": 1. Володіння активною лексику, яка характеризує духовний світ письменника. 2. Майстерне використання мовлення як регулятора спілкування з вихованцями на основі принципу: „Якомога більше вимоги до людини, але разом з

тим і якомога більше поваги до неї". 3. Логічність, доступність, чіткість, переконливість, стрункість у композиції висловлювання. 4. Володіння особливостями того чи іншого мовленнєвого стилю відповідно до жанру висловлювання й ситуації спілкування. 5. Володіння образно-виражальними засобами мови. 6. Володіння теоретико-літературною, мистецтвознавчою та загально філософською термінологією [4].

Професійна комунікативна (мовна) компетенція передбачає насамперед наявність професійних знань, а також загальної гуманітарної культури людини, її вміння орієнтуватися в навколишньому світі, вміння і навичок спілкування. Тобто вона формується на основі комунікативної компетенції.

Комунікативна компетенція – сукупність знань про спілкування в різноманітних умовах і з різними комунікантами, а також уміння їх ефективного застосування у конкретному спілкуванні в ролі адресанта і адресата. Комунікативна компетенція передбачає володіння мовленнєвими уміннями й навичками, необхідними для спілкування, сукупність знань про норми й правила ведення природної комунікації.

Формування професійно-мовленнєвої компетенції передбачає:

- глибокі професійні знання і оволодіння понятійно-категоріальним апаратом певної професійної сфери та відповідною системою термінів;
- досконале володіння сучасною українською літературною мовою;
- вміння професійне використання мовних стилів і жанрів відповідно до місця, часу, обставин, статусно-рольових характеристик партнера (партнерів);
- знання етикетних мовних формул і вміння ними користуватися у професійному спілкуванні;
- уміння працювати з різними типами текстів;
- орієнтування у потоці різноманітної та різнотипної інформації українською мовою на різних каналах її передавання;
- вміння знаходити, вибирати, сприймати, аналізувати та використовувати інформацію профільного спрямування;
- володіння інтерактивним спілкуванням, характерною ознакою якого є необхідність миттєвої відповідної реакції на повідомлення чи інформацію, що знаходиться в контексті попередніх повідомлень;
- володіння основами риторичних знань і вміння;
- уміння оцінювати комунікативну ситуацію швидко і на високому професійному рівні приймати рішення та планувати комунікативні дії [5].

Професійну мовленнєву компетентність студентської молоді необхідно формувати як під час навчальних занять, так і в поза аудиторній виховній роботі [6-9].

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, професійно-мовленнєва компетенція особистості є показником сформованості системи професійних знань, комунікативних уміння і навичок, ціннісних орієнтацій, загальної гуманітарної культури, інтегральних показників культури мовлення, необхідних для якісної професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Борисенко В.В. Етапи формування професійно-мовленнєвих компетенцій студентів-економістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%94%D0%BE%D0%BC/Downloads/VchdpuP_2013_2_108_23.pdf
2. Каменева В. Професійне становлення та формування мовленнєвої компетентності психолога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/903/94/>
3. Залізник А. Мовленнєва компетентність як складова процесу професійної підготовки майбутнього вихователя // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. - № 8 (Ч. 2). - С. 164-170.
4. Білоус Н. М. Формування мовленнєвої компетенції в студентів філологів у процесі вивчення методики викладання української літератури. – Методичний пошук: Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури. – Житомир: Вид-во: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Випуск дванадцятий. Частина І. – С. 45-51.

5. Професійна мовнокомунікативна компетенція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5265227/page:2/>
6. Сопівник І. В. Виховуюче навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців / І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. Вип. 220 – С. 166-172.
7. Сопівник Р. В. Експериментальна робота з удосконалення виховної роботи зі студентською молоддю / Р. В. Сопівник, І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2010. Вип. 155, Ч.1. – С. 282–286.
8. Сопівник І.В. Теорія і практика виховання моральної відповідальності сільської молоді [Текст] : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Сопівник Ірина Віталіївна ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Київ, 2014. - 40 с.
9. Сопівник Р.В. Планування виховної роботи у вищому навчальному закладі / Р.В.Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. – № 239. – С. 229-234.

References

1. Borisenko, V.V. Stages of formation of professional competence of students of speech economists [electronic resource]. - Access: file:/// C:/Users/%D0%94%D0%BE%D0%BC/Downloads/VchdpuP_2013_2_108_23.pdf
2. Kameneva, V. Professional formation and formation of speech competence psychologist [electronic resource]. - Access: <http://vuzlib.com/content/view/903/94/>
3. Zaliznyak, A. (2013) Speech competence as part of the process of training future educator. *Problems of modern teacher*. № 8 (Part 2). 164-170.
4. Belous, N.M. (2014) Formation of speech competence in philology students in the study of methods of teaching Ukrainian literature. *The methodical search: faculty-student research papers on methodology of teaching language and literature*. Zytomyr: Issue twelfth. Part I. 45-51.
5. Professional speech competence [electronic resource]. - Access: <http://www.studfiles.ru/preview/5265227/page:2/>
6. Sopivnyk, I. V. (2015) Vychovuiuche navchannia u profesiinii pidhotovtsi maibutnix fakhivtsiv [Bringing up the training in the professional training of future specialists] *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seriiia «Pedahohika, psykholohiia, filosofiiia»*, 220, 166-172.
7. Sopivnyk, R. V., Sopivnyk I. V. (2010) Eksperymentalna robota z udoskonalennia vykhovnoi roboty zi studentskoiiu moloddiu [Experimental work on improvement of educational work with students] *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seriiia «Pedahohika, psykholohiia, filosofiiia»*, 155/1, 282–286.
8. Sopivnyk, I.V. (2014) Teoriiia i praktyka vykhovannia moralnoi vidpovidalnosti silskoi molodi [Theory and practice of education of the rural youth of moral responsibility] *Skhidnoukr. nats. un-t im. Volodymyra Dalia*. - Kyiv, 40 s.
9. Sopivnyk, R. V. (2016) Planuvannia vykhovnoi roboty u vyshchomu navchal'nomu zakladi. *Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia "Pedagogika. Psykhologia. Filosofia"*, 239, 229-234.

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-РЕЧЕВАЯ КОМПЕТЕНЦИИ: РЕЗУЛЬТАТ МОДЕРНИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Т.П.Кучай, О.В.Кучай

Аннотация. В статье рассматриваются профессионально-речевые компетенции. Отмечается, что общий речевое развитие студента определяется качественным уровнем его речевой деятельности, которое проявляется в профессиональной деятельности; сформированность мотивационной сферы, профессиональной направленности, развитием речевых способностей.

Ключевые слова: профессионально-речевые компетенции, образование, подготовка студентов.

PROFESSIONAL AND SPEECH COMPETENCE, A RESULT OF MODERNIZATION OF MODERN EDUCATION

T.P. Kuchai, O.V.Kuchai

Abstract. *The article deals with professional and speech competence. It is noted that the overall development of student speech quality is determined by its level of speaking, which is found in professional activities; formation of motivational sphere, professional orientation, development of speech abilities. Formation of professional professional and speech competence is complex, multidimensional process of research and learning, practical control and reflective activity that requires gradual training, appropriate actions and reactions of the teacher and the student, the optimal choice of forms, methods, techniques, tools and learning activities Organization of speaking in terms of university education implies mastering knowledge of language and speech acquisition of own speech experience orientation of the individual to self-development and self-identity formation in the mastery of professional speech abilities. The overall development of student speech quality determined by its level of speaking, which is found in professional activities; formation of motivational sphere, professional orientation, development of speech abilities. The consequence of future professional growth of the individual and professional development of its professional skills is professional competence acquired by the student. A development of speech abilities and speech communication culture determines the competence of a specialist.*

Keywords: *professional competence, speeches, education, training students.*

УДК 378-057.87:17:63

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ВИХОВАНOSTІ КРАСИ ВЧИНКУ СТУДЕНТІВ

А.О. КУШНІР, здобувач кафедри педагогіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: antonina_gabrus@ukr.net

Анотація. *Здійснено аналіз вихованості краси вчинку; виявлено і охарактеризовано критерії вихованості краси вчинку з відповідними показниками. На основі різних підходів науковців виділено компоненти вихованості краси вчинку студентів.*

Ключові слова: *краса вчинку, вища школа, критерії, показники, підходи.*

Актуальність (Introduction). Конкретизуючи проблему щодо теми дослідження можна визначити, що українське суспільство потребує висококваліфікованих фахівців аграрного профілю, які не лише володіють професійними вміннями, але й є носіями моральних цінностей і норм та здійснюють вчинки порядні і бажані в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблема виховання краси вчинку студентської молоді висвітлена у працях О. Рудницької, М. Тофтула, В. Татаркевича, С. Крилової та ін. Сутності вихованню краси вчинку присвятили дослідження І. Бех, М. Євтух, Г. Шевченко, Н. Миропольська, Р. Сопівник, В. Шинкарук, Е. Помиткін, І. Сопівник, В. Татенко та ін.

Мета (Purpose) статі – визначити критерії та показники вихованості краси вчинку студентів.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, вивчення передового досвіду.

Результати (Results). Відомі педагоги та психологи (Е. Фромм, М. Бахтін, В. Роменць, І. Бех, Г. Шевченко, В. Татенко, В. Татаркевич) розглядали «вчинок» всезагальним філософським принципом, який допомагає тлумачити природу людини і світу в їх